

Asia: VN/5468/2020

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteko

Kaupan tulevaisuusselonteon sisältö kehittämis ehdotuksineen

1. Mitä sisältöjä ja niihin liittyviä konkreettisia kehittämis ehdotuksia/nostoja kaupan tulevaisuusselonteon tulisi mielestänne sisältää? Esitetyt sisällöt sekä kehittämis ehdotukset ja nostot pyydetään perustelemaan.

Ehdotuksenne ja näkökulmanne voivat pohjautua myös työ- ja elinkeinoministeriön esivalmistelussa tunnistettuihin sisältöehdotuksiin (liite 1). Myös tässä kohdin pyydetään sisältöihin kehittämis ehdotuksia ja nostoja perusteluineen.

- Esivalmisteluvaiheessa tunnistetut kaupan alan rakennemuutosta eteenpäin vievät muutostekijät on tunnistettu kattavasti.
- Kehittämis ehdotuksena olisi vielä vahvistaa kaupan alan kehittämisen näkökulmaa osana laajempaa palveluklusteria, johon kuuluvat erityisesti ravintola-, matkailu- ja hyvinvointisektori. Toimialojen rajapinnat ja niissä tapahtuva tki-toiminta tullevat tiivistymään tulevaisuudessa ja tämä näkökulma voisi olla kenties vielä vahvemmin esillä tulevaisuusselonteon sisällössä.

Kaupan toimialan muutoksesta

2. Mitkä ovat mielestänne keskeisimmät konkreettiset toimet, joilla valtiovalta voi vastata kaupan toimialan rakennemuutokseen Suomessa?

- Kaupan alan työvoima-, koulutus- ja osaamistarpeiden ennakointi lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä
- Kaupan alan koulutuksen määrän ja opetuksen sisältöjen osuva ja oikea-aikainen kohdentaminen
- Kaupan alalla työskentelevien lisä- ja täydennyskoulutuksen riittävä tarjonta
- Kaupan alalla työskentelevien osaamisen laajentaminen kattamaan myös muita palvelusektorin tehtäviä (erityisesti ravintola- ja matkailuala)

- Kaupan alan työttömien työvoimakoulutuksen kohdentaminen työllistäviin tehtäviin
- Erityisesti erikoiskaupan tukeminen toimialan digitalisoituessa

3. Mitkä ovat mielestänne kolme keskeisintä sisältöä/teemaa kaupan toimialan rakennemuutoksessa?

- Kaupan alan digitalisointi koko palveluketjun näkökulmasta (esim. arvoketjuyhteistyö, kuluttajarajapinnat yms.)
- Ilmastomuutoksen huomiointi kaikessa toiminnassa
- Vientimarkkinoiden kehitys koronakriisin jälkeen

4. Millaisia vaikutuksia mielestänne koronaviruspandemia taikka sen kaltaiset yllättävät toimialaa merkittävästi ravistelevat muutostilanteet tuovat kaupan toimialalle?

- Kuluttajakäyttäytymisen ja ostovoiman mahdolliset muutokset
- Henkilöstön tehtävä- ja osaamisrakenteen muutokset
- Resilienssin (selviytymis- ja sopeutumiskyvyn) merkityksen korostuminen liiketoiminnassa

5. Miten valtiolta voi mielestänne tukea kaupan toimialan rakenteiden kestävyyttä ennakoivasti yllättävissä muutostilanteissa (esimerkiksi koronaviruspandemian kaltaiset tilanteet)?

- Yritystukijärjestelmän kehittäminen
- Alan asiantuntija- ja johtotason osaamisen kehittäminen
- Työvoiman kysyntään vastaavan työvoimatarjonnan saatavuuden varmistaminen

6. Miten digitalisaatio tulee näkemyksenne mukaan muuttamaan asiakassuhdetta, markkinointia ja arvoketjuja? Onko painopiste siirtymässä tavaroista palveluihin?

- Digitalisaatio saattaa lisätä suoraan valmistajien ja kuluttajien välistä kaupankäyntiä
- Kaupan alan liiketoiminnan painopiste siirtynee yhä enemmän elämyshakuisten palveluiden klusteriin, johon kuuluvat mm. ravintola-, matkailu ja hyvinvointisektori

Tulevaisuusselön valmistelu

7. Mitä tulee mielestänne huomioida kaupan tulevaisuusselonteon valmistelussa?

- Kaupan alaa koskevien tuoreiden tulevaisuusselvitysten tulosten huomiointi olisi tärkeää, jotta olemassa oleva tulisi myös huomioitua osana selontekoa. Esimerkiksi Osaamisen

ennakointifoorumi on tuottanut vuosina 2017-2019 laajan selvityksen kaupan alan työvoima-, koulutus- ja osaamistarpeiden kehityksestä vuoteen 2035. Lisätietoja:
<https://www.oph.fi/fi/palvelut/osaamisen-ennakointifoorumi-oef>

- Opetushallituksen ennakointiasiantuntijat osallistuvat mielellään erityisesti Työllisyys ja työn sisältöjen muutos -osion valmisteluun mahdollisuuksiensa mukaan.

Muuta huomioitavaa

8. Muut mahdolliset kommenttinne.

- Kaupan alan muutoshasteita tulee tarkastella vahvasti globaalista viitekehuksesta. Alan digitalisoitumisen voimistuminen tarkoittaa verkkokaupan kilpailun kiristymistä kotimaisten ja kansainvälisten toimijoiden välillä. Selvitystyössä olisi hyvä tunnistaa sellaisia kotimaisten toimijoiden kilpailukytekijöitä, joilla voidaan luoda kestävä tulevaisuuspolku alan toimijoille.

Laukkanen Tuija
Opetushallitus, ammatillinen osaaminen